

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Κάθε άτομο που καταδιώκεται έχει το δικαίωμα να ζητά άσυλο και να του παρέχεται άσυλο σε άλλες χώρες.»

Άρθρο 14, Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Ηνωμένων Εθνών

Σχεδόν σε όλες τις χώρες του κόσμου υπάρχουν πρόσφυγες. Η αποδοχή και η ένταξή τους στις χώρες όπου καταφεύγουν αποτελεί όχι μόνο ηθική, αλλά και νομική υποχρέωση, η οποία πηγάζει γενικότερα από διεθνείς συμβάσεις για τα δικαιώματα του ανθρώπου και ειδικότερα από τη Σύμβαση του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων. Κανένας δεν επιλέγει να γίνει πρόσφυγας: άνθρωποι γίνονται πρόσφυγες επειδή απειλείται η ζωή τους ή θεμελιώδεις ελευθερίες και δικαιώματά τους.

Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες έχει την ευθύνη να διασφαλίζει την αποτελεσματική προστασία των προσφύγων στις χώρες ασύλου και να υποστηρίζει τις χώρες ασύλου προκειμένου να εκπληρώσουν την ευθύνη τους για την παροχή προστασίας στους πρόσφυγες. Κύριος ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας είναι να διασφαλίσει ότι τα κράτη έχουν επίγνωση και τηρούν τις υποχρεώσεις τους προς τους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο.

Το παιχνίδι «Ταξίδι Φυγής» απευθύνεται σε μαθητές ηλικίας 13 μέχρι 16 ετών. Μέσω του παιχνιδιού και του συμπληρωματικού υλικού μπορεί να συζητηθεί το θέμα «Πρόσφυγες και Άσυλο» στην τάξη. Αυτό μπορεί να γίνει σε διάφορα μαθήματα, όπως στο μάθημα της γεωγραφίας, πολιτικής αγωγής, θρησκευτικών, λογοτεχνίας καθώς και τέχνης.

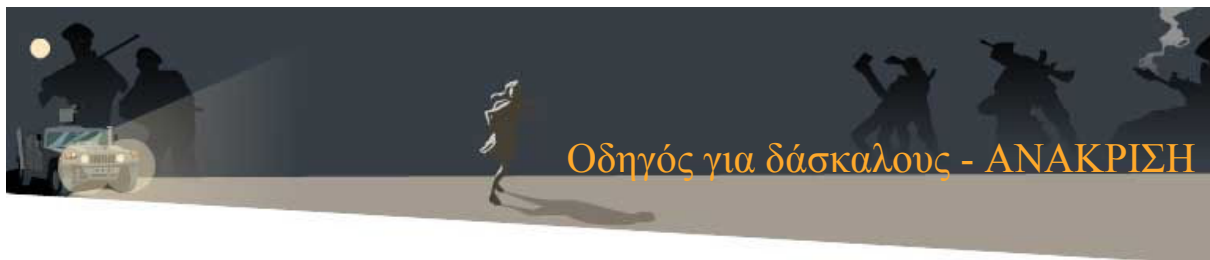
Παίζοντας το παιχνίδι «Ταξίδι Φυγής», οι μαθητές μπορούν να ταυτιστούν με τον πρωταγωνιστή του παιχνιδιού, ένα νεαρό πρόσφυγα ο οποίος αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη χώρα του και αντιμετωπίζει μία σειρά από δυσκολίες και διλήμματα τόσο κατά τη διάρκεια της φυγής όσο και κατά την άφιξή του στη χώρα ασύλου. Με αυτό το βιοματικό τρόπο, ο μαθητής ενημερώνεται και ευαισθητοποιείται για το τι σημαίνει να είσαι πρόσφυγας.

Στο Δίκτυο Δεδομένων – όπου θα βρείτε επιπρόσθετα κείμενα, πραγματικές ιστορίες προσφύγων, ταινίες μικρού μήκους - οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να ενημερωθούν για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το δικαίο ασύλου και για την καθημερινή ζωή των προσφύγων.

Στόχος του οδηγού είναι να βοηθήσει τους δάσκαλους να σχεδιάσουν μαθήματα για τις τάξεις τους. Περιέχει εισηγήσεις για διεξαγωγή αποστολών και συζητήσεων, καθώς επίσης για ασκήσεις και παιχνίδια ρόλων [role play] στην τάξη.

Εκτός από το «Ταξίδι Φυγής», μπορείτε να βρείτε επιπρόσθετο υλικό (π.χ. ταινίες) καθώς επίσης και πιο πρόσφατες πληροφορίες για θέματα προσφύγων, στην ιστοσελίδα της Ύπατης Αρμοστείας, www.unhcr.gr (στα Ελληνικά) και www.unhcr.org (στα Αγγλικά).

Αντιπροσωπεία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες στην Κύπρο
Τ.Θ. 21642, 1590 Λευκωσία
Τηλ. 22 359043
Φαξ. 22 359037
e-mail: cypni@unhcr.org

Αυτό το μέρος του παιχνιδιού παρουσιάζει τις δυσκολίες και τους κινδύνους που ενδεχομένως να έχει να αντιμετωπίσει ο πρόσφυγας. Σε αυτό το στάδιο ο παίκτης ανακρίνεται από εκπροσώπους της κυβέρνησης και αντιμετωπίζει μια σειρά από κατηγορίες εναντίον του. Οι μαθητές εδώ μπορούν να νιώσουν πόσο σημαντικά είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα στη ζωή τους και ότι η ύπαρξη ενός καταπιεστικού κράτους μπορεί να έχει καταστροφικές επιπτώσεις για τους πολίτες.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΓΝΩΣΕΩΝ

Ομάδες με 4-5 μαθητές συζητούν παραδείγματα καταπίεσεων με αναφορά σε συγκεκριμένες καταστάσεις. Οι ομάδες μπορούν να αναπτύξουν τη συζήτησή τους πάνω σε διάφορα θέματα, όπως δυσφήμιση, απειλή, αδιαφορία, ποιες απόψεις μπορεί να εκφράζει κανείς στην τάξη και ποιες όχι, πως πρέπει να φαίνεται κάποιος στο σχολείο ή πως δεν πρέπει να φαίνεται ή άλλα θέματα τα οποία σχετίζονται με την καθημερινή ζωή στο σχολείο.

Στη συνέχεια οι ομάδες σχηματίζουν «ανθρώπινα αγάλματα», δηλαδή απεικονίζουν με το σώμα τους διάφορες μορφές καταπίεσης, όπως ταπείνωση, επιθέσεις, αποκλεισμό. Κάθε ομάδα παρουσιάζει «το άγαλμά της» στους υπόλοιπους μαθητές, οι οποίοι θα πρέπει να αλλάξουν την εικόνα που παρουσιάζει το άγαλμα ώστε να μην υπάρχει πια καταπίεση και να αποκατασταθεί η ελευθερία του καταπιεσμένου ατόμου.

Η άσκηση κλείνει με μία συζήτηση για τα συναισθήματα καταπίεσης.

Στόχος της άσκησης: ενημέρωση και κατανόηση για τις πιθανές επιπτώσεις που μπορεί να έχουν οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στους πολίτες μη-δημοκρατικών χωρών.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Οι μαθητές χωρίζονται σε πιο μικρές ομάδες. Κάθε ομάδα γράφει ποια δικαιώματα θα πρέπει κατά τη γνώμη τους να έχουν οι άνθρωποι. Ύστερα πρέπει να προσπαθήσουν να συμφωνήσουν στα δέκα πιο σημαντικά. Στη συνέχεια οι ομάδες παρουσιάζουν τα πορίσματά τους.

Μετά κάθε ομάδα γράφει σε μια λίστα τα δικαιώματα που είναι τόσο σημαντικά που αν καταπατούνται μπορούν να οδηγήσουν τους ανθρώπους στη φυγή.

Στόχος της άσκησης: Καλύτερη κατανόηση για τις καταστάσεις που εξαναγκάζουν τους ανθρώπους στην προσφυγιά.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΥΑΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Να συζητηθεί η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Οι μαθητές συζητούν σε μικρές ομάδες παραδείγματα για τη σημασία που έχουν συγκεκριμένα άρθρα στην καθημερινή τους ζωή. Συζητούν επίσης αν υπάρχουν κοινωνικές διαφορές μεταξύ διαφόρων ομάδων του πληθυσμού ή αν τα ίδια δικαιώματα ισχύουν για όλους.

Στόχος της άσκησης: Κατανόηση ότι η ζωή ενός ατόμου σε μια χώρα που δεν διατηρεί δημοκρατικές αξίες και δεν εσέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα μπορεί να γίνει αφόρητη για τον ίδιο και για την οικογένειά του.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Πρέπει όλες οι πληροφορίες να μεταδίδονται ελεύθερα; Τι λέει το Κυπριακό δίκαιο για δυσφήμιση, υποκίνηση μίσους εναντίον διαφόρων ομάδων του πληθυσμού και αυθαίρετες ενέργειες; Μπορεί κάποιος να κάνει ταπεινωτικά σχόλια εναντίον των συμμαθητών του; Πού πρέπει να μπουν περιορισμοί;

Με αυτό το παιχνίδι θέλουμε να δημιουργήσουμε μια κατάσταση που μοιάζει με αυτή που βρίσκονται πολλοί πρόσφυγες οι οποίοι αναζητούν ασφάλεια και προστασία. Ελπίζουμε ότι μέσω αυτού του παιχνιδιού οι μαθητές θα νιώσουν τι σημαίνει να είσαι πρόσφυγας, τα συναισθήματα των προσφύγων, τα διλήμματα που αντιμετωπίζουν και τις σημαντικές αποφάσεις που παίρνει ένας πρόσφυγας συνήθως κάτω από μεγάλη πίεση.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες των δύο. Κάθε ομάδα πρέπει να γράψει τα πέντε πιο έντονα συναισθήματα που θα ένιωθαν αν βρίσκονταν στη θέση του πρωταγωνιστή του παιχνιδιού σε αυτό το κρίσιμο στάδιο της φυγής. Στην συνέχεια συζητούν πόσο καλά πιστεύουν ότι μπορούν να χειριστούν τα συναισθήματα αυτά.

Στόχος της άσκησης: Να καταλάβουν οι μαθητές τι σημαίνει το να φεύγεις από το σπίτι σου και τη χώρα σου.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

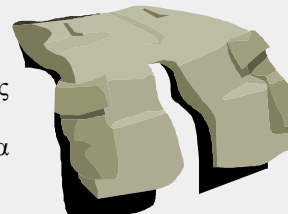
Οι μαθητές προσπαθούν να μαζέψουν πληροφορίες (μέσω του διαδικτύου, βιβλίων ή με το να ρωτήσουν συγγενείς/οικείους που είναι πρόσφυγες) και να μάθουν τι θα επέλεγε να πάρει μαζί του ένας πρόσφυγας φεύγοντας από το σπίτι του και γιατί θα έκανε αυτή την επιλογή.

Στόχος της άσκησης: Να αναλογιστούν οι μαθητές τα συναισθήματα και τα διλήμματα του κάθε ανθρώπου που αναγκάζεται να φύγει από την χώρα του για να γλιτώσει από πόλεμο και δίωξη.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΥΑΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Ο κάθε μαθητής ετοιμάζει μια λίστα με 10 αντικείμενα που θα έπαιρνε μαζί του αν αναγκαζόταν να φύγει από το σπίτι του και τη χώρα του. Η άσκηση αυτή θα πρέπει να γίνει σε μικρό χρονικό διάστημα και χωρίς να συζητηθεί με τους άλλους μαθητές. Στη συνέχεια οι μαθητές παρουσιάζουν τα αντικείμενα στην τάξη. Ύστερα χωρίζονται σε μικρότερες ομάδες και μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα θα πρέπει να επιλέξουν τα 4 από τα 10 πιο σημαντικά αντικείμενα.

Στόχος της άσκησης: Να νιώσουν τον πόνο κάποιου που πρέπει να φύγει από την χώρα του βιαστικά για να γλιτώσει από κίνδυνο και θα πρέπει να αποφασίσει τι θα αφήσει πίσω του.

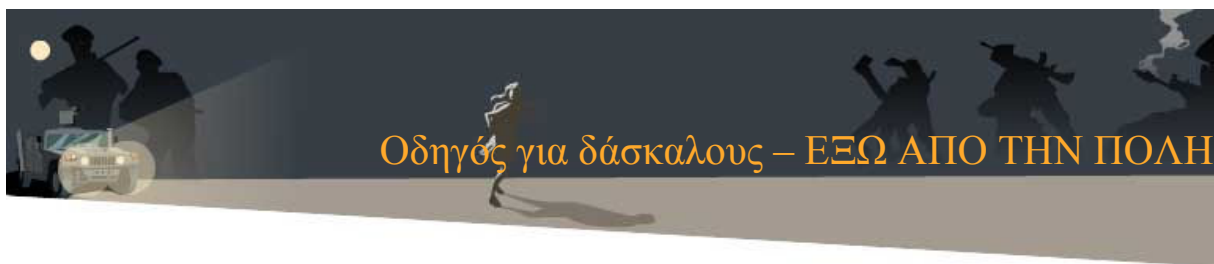
ΣΥΖΗΤΗΣΗ / ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ

Συζήτηση για τις σκέψεις που έκαναν οι μαθητές κατά την επιλογή των αντικειμένων.

Συζήτηση για το αν θα άλλαζαν την επιλογή τους αν τους δινόταν η ευκαιρία.

Συζήτηση για το τι μπορεί να προβλέψει κάποιος πρόσφυγας ο οποίος φεύγοντας από τη χώρα του δεν ξέρει τι πρόκειται να αντιμετωπίσει.

Συζήτηση για το φόβο και την αβεβαιότητα στην οποία ζει ο πρωταγωνιστής/η πρωταγωνίστρια του παιχνιδιού και πώς θα είχαν αισθανθεί οι μαθητές αν βρίσκονταν στην ίδια θέση.

Σε αυτό το παιχνίδι οι μαθητές βιώνουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένας πρόσφυγας και τι αποφάσεις θα πρέπει να πάρει για να φύγει από την χώρα του.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Η τάξη χωρίζεται σε ομάδες. Οι μαθητές πρέπει να ενημερωθούν κάτω από ποιες συνθήκες οι πρόσφυγες εγκαταλείπουν τη χώρα τους. Οι πηγές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν είναι το Δίκτυο Δεδομένων, το διαδίκτυο, η ιστοσελίδα του UNHCR, καθώς και εφημερίδες και βιβλία. Στη συνέχεια κάθε ομάδα μπορεί να επιλέξει και να παρουσιάσει στην τάξη τις ιστορίες κάποιων προσφύγων από διάφορα μέρη του κόσμου.

Στόχος της άσκησης: Μετάδοση βαθύτερης γνώσης για τους λόγους φυγής και τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν άνθρωποι σε φυγή.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΓΝΩΣΕΩΝ

Η τάξη χωρίζεται σε διάφορες ομάδες. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει από μία χώρα καταγωγής μεγάλου αριθμού προσφύγων για να διερευνήσουν : την κατάσταση σε αυτή την χώρα σήμερα ή στο παρελθόν καθώς επίσης και τους λόγους φυγής των προσφύγων. Οργανώσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όπως η Διεθνής Αμνηστία, η «Human Rights Watch», κλπ διαθέτουν πληροφορίες στις σελίδες του διαδικτύου τους για την κατάσταση που επικρατεί σε διάφορες χώρες του κόσμου καθώς επίσης και ιστορίες προσφύγων. Τέλος, κάθε ομάδα παρουσιάζει τα αποτελέσματα της έρευνάς της για την συγκεκριμένη χώρα.

Στόχος της άσκησης: Να ενημερωθούν οι μαθητές για τις πολιτικές και κοινωνικές καταστάσεις στις χώρες προέλευσης των προσφύγων και για πιθανούς λόγους που αναγκάζουν τους ανθρώπους να φεύγουν από τις χώρες τους.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Η τάξη χωρίζεται σε ομάδες τριών - τεσσάρων μαθητών. Όλα τα μέλη κάθε ομάδας πρέπει να σκεφτούν τι θα χρειαστούν για να εγκαταλείψουν μία χώρα, τα σύνορα της οποίας είναι τώρα κλειστά. Για παράδειγμα: χάρτη, πυξίδα, κιβώτιο επιβίωσης (Survival-Kit), γνώσεις για τους κινδύνους από νάρκες, πλαστό διαβατήριο, βοήθεια από οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, λεφτά, κλπ. Δεν υπάρχουν όρια στη φαντασία των μαθητών.

Στη συνέχεια οι μαθητές στέκονται σε τρεις γραμμές (των τεσσάρων ατόμων). Αυτοί συμβολίζουν τα εμπόδια που θα έχει να αντιμετωπίσει η άλλη ομάδα (των προσφύγων) που θέλουν να φύγουν από την χώρα, για παράδειγμα φύλακες των συνόρων, ελεγκτές διαβατηρίου, προδότες, αστυνομικοί κλπ. Οι μαθητές επιλέγουν τι είδος εμποδίου θέλουν να συμβολίσουν και το προβάλλουν όταν τους προσεγγίζουν οι πρόσφυγες.

Η ομάδα των προσφύγων πλησιάζει το κάθε ένα εμπόδιο – ένα άτομο από την κάθε ομάδα ορίζεται ως αρχηγός. Αν το εμπόδιο είναι έλεγχος του διαβατηρίου και το άτομο δεν έχει διαβατήριο δεν μπορεί να φύγει και πρέπει να βγει από το παιχνίδι. Οι υπόλοιποι πρόσφυγες συνεχίζουν με την επόμενη σειρά εμποδίων και η ίδια διαδικασία επαναλαμβάνεται.

Στόχος της άσκησης: Να συνειδητοποιηθούν οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει ένας πρόσφυγας κατά το ταξίδι της φυγής.

Ο στόχος αυτού του παιχνιδιού είναι η κατανόηση των πρακτικών δυσκολιών στην φυγή. Παράλληλα, αναπτύσσεται συμπάθεια και ευαισθησία.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

1. Οι μαθητές χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες
2. Κάθε ομάδα εκπροσωπεί μία κατηγορία ανθρώπων, για παράδειγμα συγγενείς, καλούς φίλους, γείτονες, και γνωστούς.
3. Μερικά από τα μέλη κάθε ομάδας πρέπει να έχουν κάποια προβλήματα ή/και δυσκολίες, όπως αναπηρίες, μόνιμες αρρώστιες, ηλικιωμένοι, γονείς με μικρά παιδιά, παιδιά χωρίς γονείς κλπ.
4. Όλες οι ομάδες θα παίξουν το ίδιο σενάριο: Θέλουν να φύγουν, και τρία άτομα από κάθε ομάδα δεν μπορούν να έρθουν μαζί τους.
5. Κάθε ομάδα θα πάει σε μια γωνιά της αίθουσας.

Μπορούν να φύγουν όλοι μαζί; Αυτό δεν θα θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια όλης της ομάδας; Σε κάθε ομάδα τα μέλη θα πρέπει να αποφασίσουν ποιοι μπορούν να έρθουν και ποιοι όχι, για να μην διακινδυνεύσει όλη η ομάδα κατά τη διάρκεια της φυγής.

Αυτοί που δεν θα μπορούν να φύγουν πρέπει να μαζευτούν στη μέση της αίθουσας και να πουν τους λόγους που – κατά την γνώμη τους – είναι αρκετά βάσιμοι για να παραμείνουν στην ομάδα και να φύγουν μαζί με τους υπόλοιπους.

Μετά τις εξηγήσεις αυτές η ομάδα θα αποφασίσει για ένα άτομο που θα πρέπει να φύγει από την ομάδα και να παραμείνει στη χώρα καταγωγής του.

Στη συνέχεια γίνεται συζήτηση στην τάξη για τα συναισθήματα που επικράτησαν μετά την απόφαση να φύγουν κάποιοι από την ομάδα και αν ήταν ξεκάθαρο για τους μαθητές ότι αυτή η απόφαση μπορεί να έχει καταστροφικά αποτελέσματα για αυτούς που θα μείνουν πίσω. Επίσης μπορεί να γίνει συζήτηση για τα συναισθήματα αυτών που έπρεπε να μείνουν πίσω.

Στόχος της άσκησης: Καλύτερη κατανόηση για τις δύσκολες αποφάσεις που πρέπει να πάρει ένας πρόσφυγας..

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Οι μαθητές γράφουν σε μια λίστα πέντε προβλήματα/δυσκολίες που κατά την γνώμη τους θα πρέπει να αντιμετωπίσει κάποιος που φθάνει μόνος του σε μια καινούργια χώρα.

Ακολουθεί συζήτηση.

Στόχος της άσκησης: Να νιώσει κάθε μαθητής πώς είναι να φθάνει κάποιος μόνος του/μόνη της σε μία καινούργια χώρα χωρίς να έχει τίποτα, εκτός από ένα αβέβαιο μέλλον.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΓΝΩΣΕΩΝ

Πολλοί πρόσφυγες αναγκάζονται να πληρώσουν λεφτά σε «λαθρέμπορους ανθρώπων» για να πάρουν πλαστό διαβατήριο ή να περάσουν τα σύνορα κρυφά.

Συζητήστε στην τάξη τι είναι σωστό και τι είναι λάθος όσον αφορά αυτή τη μορφή βοήθειας προς τους πρόσφυγες.

Υλικό το οποίο μπορεί να βοηθήσει στη συζήτηση:

- Μπορούν να κάνουν έρευνα για το Raoul Wallenberg και το Oskar Schindler που διέσωσαν εκατομμύρια Εβραίους από την Ουγγαρία και την Γερμανία
- Οι μαθητές μπορούν να διαβάσουν για το Νορβηγικό πλοίο Tamra που τον Αύγουστο 2001 άλλαξε το δρομολόγιο του για να σώσει 433 αιτούντες άσυλο που κινδύνεψαν στη θάλασσα.
- Οι μαθητές μπορούν να συλλέξουν πληροφορίες για την εμπορία ανθρώπων και για το λαθρεμπόριο ανθρώπων και να επεξεργαστούν λεπτομερώς τη διαφορά μεταξύ των δύο φαινομένων. Γιατί πολλοί πρόσφυγες καταφεύγουν σε λαθρέμπορους ανθρώπων για να διαφύγουν από τη χώρα τους;

Κατάλληλες πηγές πληροφόρησης για την άσκηση αυτή μπορεί να είναι οι σελίδες στο διαδίκτυο για ανθρώπινα δικαιώματα, τα άρθρα στο Δίκτυο Δεδομένων, καθώς και οι εφημερίδες και βιβλία.

Στόχος της άσκησης: Οι μαθητές ενημερώνονται για ανθρώπους που βοήθησαν πρόσφυγες και για ανθρώπους/κυκλώματα που εκμεταλλεύονται τους πρόσφυγες.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Οι μαθητές μπορούν να συζητήσουν ελεύθερα για τα συναισθήματα τους σε κατάσταση φυγής. Τι μπορεί να είναι εύκολο και τι δύσκολο.

Σε αυτό το παιχνίδι η φυγή από την πατρίδα οδηγεί πρώτα στη γειτονική χώρα. Σε αυτή την περίπτωση όμως, το άτομο δεν μπορεί να βρει άσυλο σε αυτή την χώρα. Η πολιτική κατάσταση σε αυτή την χώρα είναι ασταθής και η χώρα δεν έχει ούτε νομοθεσία ασύλου ούτε κάποιο μέρος υποδοχής για πρόσφυγες. Ο πρωταγωνιστής/η πρωταγωνίστρια στο παιχνίδι νιώθει ανασφάλεια και θέλει να συνεχίσει το ταξίδι της φυγής του μέχρι να βρει άλλη, ασφαλή, χώρα.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΓΝΩΣΕΩΝ

Οι μαθητές ψάχνουν πληροφορίες στο διαδίκτυο και σε βιβλία για να απαντήσουν τις εξής ερωτήσεις:

- Οι μαθητές πρέπει να βρουν πληροφορίες για τους Εβραίους και πρόσφυγες που αναζητήσαν προστασία από τους Ναζί και απορρίφθηκαν από άλλες χώρες. Ένα παράδειγμα είναι η οδύσσεια του πλοίου «St. Louis» με 900 πρόσφυγες που το 1939 δεν έγινε αποδεκτό ούτε από την Κούβα ούτε από τις Ηνωμένες Πολιτείες και έπρεπε να γυρίσει πίσω στην Ευρώπη.
- Οι μαθητές ψάχνουν πληροφορίες για συγκεκριμένες ομάδες προσφύγων που έζησαν κάτω από δύσκολες συνθήκες στη χώρα υποδοχής και τελικά έγιναν αποδεκτοί από τρίτη χώρα για μετεγκατάσταση. Οι μαθητές μπορούν να βρουν πληροφορίες για τις συνθήκες που ζουν οι εκτοπισμένοι («Displaced Persons») και οι πρόσφυγες. Η τάξη μπορεί να χωριστεί σε ομάδες και κάθε ομάδα να επικεντρωθεί σε κάθε κατηγορία και στη συνέχεια να παρουσιάσει τα αποτελέσματά της στην τάξη. Επί πλέον μπορούν να κάνουν συνεντεύξεις σε πρόσφυγες που ξέρουν είτε από την τάξη τους ή από το σχολείο τους ή και από το ευρύτερό τους περιβάλλον και στη συνέχεια να τις παρουσιάσουν στην τάξη.

Αν ρωτήσεις έναν πρόσφυγα σε τι ελπίζει, οι περισσότεροι θα απαντήσουν ειρήνη και επιστροφή στα σπίτια τους. Ο εθελοντικός επαναπατρισμός όμως δεν είναι πάντα εφικτός, έτσι πρέπει να βρεθούν άλλες λύσεις για το προσφυγικό. Η τάξη μπορεί να χωριστεί σε ομάδες οι οποίες θα πρέπει να βρουν πληροφορίες από τα διάφορα κεφάλαια του Δικτύου Δεδομένων για τα εξής θέματα:

- Επιστροφή στην πατρίδα
- Ένταξη στην χώρα ασύλου
- Μετεγκατάσταση σε τρίτη χώρα

Στη συνέχεια οι ομάδες παρουσιάζουν τα αποτελέσματά τους.

ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Κανένας πρόσφυγας δεν θα μπορούσε να φανταστεί ότι θα εξαναγκαζόταν ποτέ να εγκαταλείψει το σπίτι του ή ακόμα και την πατρίδα του. Πολλοί πρόσφυγες πίστευαν ότι οι συγκρούσεις και οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα μπορούσαν να εμποδίσουν. Ωστόσο, η πρόληψη προσφυγικών καταστάσεων, αποτελεί και την πιο δύσκολη αποστολή. Μπορεί να επιβάλλονται κυρώσεις από τον ΟΗΕ, να λαμβάνονται αποφάσεις για αφοπλισμό, να υπάρχει η δυνατότητα του ΟΗΕ να παρέμβει όταν υπάρχει πόλεμος μεταξύ δύο κρατών, αλλά αυτά τα μέτρα δεν μπορούν πάντα να είναι αποτελεσματικά. Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες ή σε ζευγάρια και θα πρέπει να συζητήσουν ποιες ιδέες έχουν για την πρόληψη και στη συνέχεια να παρουσιάσουν τα αποτελέσματά τους στην τάξη.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Καλούνται οι μαθητές να υποθέσουν τα συναισθήματα τα οποία επικρατούν κατά τη διάρκεια της αναμονής για την εξέταση αίτησης ασύλου. Υπάρχουν τέσσερις επιλογές: π.χ. «θυμός», «φόβος», «απάθεια» καθώς και την «ανοικτή δυνατότητα» για τους μαθητές που δεν μπορούν να αποφασίσουν (δηλ. τη δυνατότητα να μπορούν να αποφασίσουν μετά τη συζήτηση). Οι 4 γωνιές της αίθουσας αντιπροσωπεύουν μία από την κάθε επιλογή. Ο καθηγητής διαβάσει τις επιλογές και οι μαθητές επιλέγουν την γωνιά που ταιριάζει καλύτερα στα συναισθήματα τους. Κάθε μαθητής/ ομάδα θα πρέπει να εξηγήσει γιατί επέλεξε τη συγκεκριμένη γωνιά.

Στο τέλος οι ομάδες παρουσιάζουν τους λόγους που επέλεξαν αυτή τη γωνιά. Αν κάποιος κατά την διάρκεια της συζήτησης αλλάξει γνώμη και θέλει να αλλάξει ομάδα, μπορεί να το κάνει.

Στόχος της άσκησης: Καλύτερη κατανόηση για τα συναισθήματα αιτούντων άσυλο κατά την αναμονή της απόφασης για την αίτησή τους.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Στερεότυπα και προκαταλήψεις

Η τάξη χωρίζεται σε μικρές ομάδες. Οι μαθητές γράφουν σε χαρτάκια τους παράγοντες που επηρεάζουν τις απόψεις τους.

Στη συνέχεια οι ομάδες κολλούν τα χαρτάκια πάνω στον πίνακα και εντοπίζουν τους παράγοντες που έχουν αναφερθεί περισσότερο.

Μπορεί να συζητηθεί στην τάξη τι γενικά μπορεί να επηρεάζει τις απόψεις μας και τι επηρεάζει τις απόψεις μας για συγκεκριμένους ανθρώπους, π.χ. πρόσφυγες.

Στόχος της άσκησης: Συνειδητοποίηση των παραγόντων που μπορούν να επηρεάζουν τις απόψεις μας και πως οδηγούμαστε σε στερεότυπα και προκαταλήψεις για διάφορα θέματα και ομάδες ανθρώπων, περιλαμβανομένων των προσφύγων.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και καλούνται να σκεφτούν τι σημαίνει να ξεκινήσεις μια καινούργια ζωή σε άλλη χώρα.

Κάθε ομάδα καλείται να σκεφτεί τα ακόλουθα:

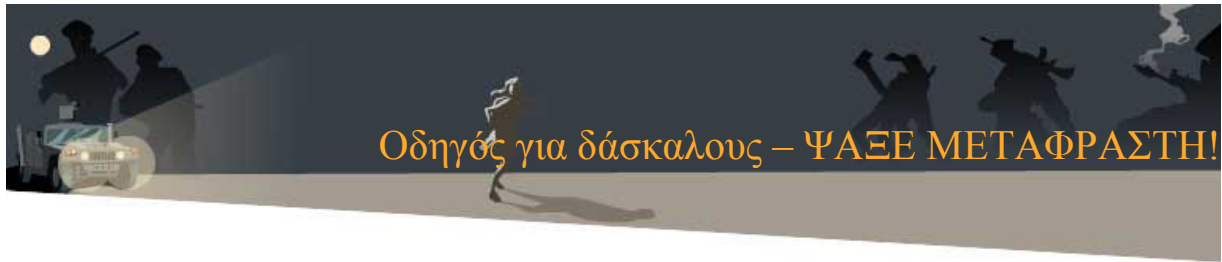
Πως θέλω να μου συμπεριφέρονται σε άλλη χώρα;

Ποιες ιδιότητες θα ήθελα να έχω εγώ σε αυτή την κατάσταση;

Τι θέλω να μάθω για την άλλη χώρα;

Σκοπός της άσκησης: Συνειδητοποίηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες σε μία καινούργια χώρα.

Το παιχνίδι διεξάγεται σε καταυλισμό προσφύγων σε μια χώρα ασύλου. Οι μαθητές καλούνται να συνειδητοποιήσουν πόσο ξένος και αποκλεισμένος νιώθει κάποιος ο οποίος δεν ξέρει τη γλώσσα, δεν μπορεί να γίνει κατανοητός αλλά χρειάζεται άμεση βοήθεια για να επιβιώσει στην καινούργια χώρα. Στην πατρίδα του ο αιτών άσυλο μπορεί να είχε την οικογένειά του και τον κοινωνικό του περίγυρο. Τώρα είναι εντελώς μόνος του. Ταυτόχρονα, πολλοί αιτούντες άσυλο φοβούνται για την ασφάλεια των συγγενών τους στην πατρίδα τους.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Εδώ οι μαθητές μπορούν να συζητήσουν τι χρειάζεται για το ξεκίνημα μιας καινούργιας ζωής. Οι περισσότεροι πρόσφυγες αν είναι τυχεροί και έχουν τη δυνατότητα, μπορούν να πάρουν μαζί τους μόνο πολύ λίγα πράγματα.

Μπορεί να γίνει συζήτηση για τα συναισθήματα των μαθητών σε περίπτωση που εξαναγκάζονται να φύγουν από την πατρίδα τους και να καταλήξουν σε άλλη χώρα. Μπορούν να καταγράψουν αυτά τα πράγματα που θα τους έλειπαν στην καινούργια χώρα.

Στόχος της άσκησης: Να νιώσουν τι σημαίνει να ανατρέπονται τα πάντα στη ζωή σου και να πρέπει να ξεκινήσεις από την αρχή.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΓΝΩΣΕΩΝ

Οι πρόσφυγες είναι άνθρωποι όπως όλοι μας. Διαφέρουν μόνο στο ότι κινδυνεύει η ζωή τους ή οι βασικές τους ελευθερίες. Τόσο οι αιτούντες άσυλο όσο και οι πρόσφυγες έχουν διάφορες ανάγκες προκειμένου να εξασφαλίσουν μία αξιοπρεπή ζωή. Υπάρχουν τοπικές οργανώσεις που βοηθούν τους πρόσφυγες μέσω ειδικών προγραμμάτων. Η προσπάθεια αυτών των οργανώσεων πολλές φορές συμπληρώνεται με τη συνεισφορά εθελοντών.

- Οι μαθητές μπορούν να βρουν τοπικές οργανώσεις που υποστηρίζουν τα δικαιώματα των προσφύγων, ή να βρουν πληροφορίες για τέτοιες τοπικές οργανώσεις που βοηθούν τους πρόσφυγες. Οι μαθητές καλούνται στη συνέχεια να παρουσιάσουν το έργο αυτών των οργανώσεων στην τάξη. Τέτοιες οργανώσεις είναι, μεταξύ άλλων: *FWC (Future World Center)*, *KISA*, *Mediterranean Institute for Gender Studies (MIGS)*, *APANEMI*, *Armenian Research & Ethnographic Center*

Πολλοί πρόσφυγες έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες. Αν ο πρόσφυγας υπέστη βασανιστήρια στη χώρα καταγωγής του τότε θα χρειάζεται ψυχολογική και κοινωνική στήριξη για την επανένταξή του στην κοινωνία. Επίσης, το γεγονός ότι κάποιος είναι θύμα βασανιστηρίων είναι σημαντικό στοιχείο το οποίο λαμβάνεται θετικά υπόψη κατά την εξέταση αιτήσεως ασύλου. Τα βασανιστήρια είναι μία τρομερή εμπειρία που πολλές φορές συνοδεύεται με αισθήματα ενοχής και ντροπής. Τα περισσότερα θύματα βασανιστηρίων δυσκολεύονται να μιλούν για την τραυματική τους εμπειρία, γι' αυτό και η αποκατάστασή τους, η οποία είναι συνήθως μία μακρόχρονη διαδικασία, θα πρέπει να γίνεται από ειδικά καταρτισμένους λειτουργούς. Σε όλο τον κόσμο έχουν ιδρυθεί κέντρα αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων. Στην Κύπρο πρόσφατα έχει δημιουργηθεί Μονάδα Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να αποταθείτε στο Future World Center

- Μια ομάδα μαθητών μπορεί να διερευνήσει τι είδους βοήθεια λαμβάνουν οι πρόσφυγες που είναι θύματα βασανιστηρίων στην Κύπρο. Για περισσότερες πληροφορίες μπορούν να αποταθούν στο Future World Center, στην οποία υπάρχει η Μονάδα Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων.

Ένα μεγάλο ποσοστό του προσφυγικού πληθυσμού είναι ασυνόδευτα παιδιά.

- Μια ομάδα μαθητών μπορεί να συλλέξει στοιχεία (αριθμούς και προβλήματα που αντιμετωπίζουν) για ασυνόδευτα παιδιά πρόσφυγες τόσο από το Δίκτυο Δεδομένων του παιχνιδιού όσο και από άλλες πηγές (π.χ. ιστοσελίδα του UNHCR, κλπ). Εκτός από την παγκόσμια εικόνα, μπορούν να διερευνήσουν την κατάσταση στην Κύπρο όσο αφορά τα ασυνόδευτα παιδιά πρόσφυγες (π.χ. μέσω ΜΚΟ καθώς και κυβερνητικών υπηρεσιών, όπως την Υπηρεσία Ασύλου και το Τμήμα Κοινωνικής Ευημερίας)

Στόχος της άσκησης: Δημιουργία γνώσης και κατανόησης για τις ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες προσφύγων, όπως είναι τα θύματα βασανιστηρίων και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Όλοι οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν δύο λίστες, μία με τα τρία σημαντικότερα πράγματα που κάνουν με τους φίλους τους και έχουν ανάγκη τους φίλους τους για να τα κάνουν, και μια δεύτερη λίστα με τα τρία σημαντικότερα πράγματα που κάνουν με την οικογένειά τους και έχουν ανάγκη την οικογένεια τους για να τα κάνουν.

Καλούνται να σκεφτούν τι θα έκαναν και σε ποιον θα απευθύνονταν αν δεν είχαν ούτε τους φίλους τους ούτε την οικογένειά τους. Ακολουθεί συζήτηση.

Στόχος της άσκησης: Να καταλάβουν τι σημαίνει να στερείται κάποιος το οικείο περιβάλλον του.

Οδηγός για δάσκαλους – ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ;

Σε αυτό το παιχνίδι οι μαθητές ενημερώνονται για τη διαφορά μεταξύ προσφύγων και μεταναστών. Το δικαίωμα για άσυλο και προστασία από δίωξη είναι μέρος του διεθνούς δικαίου. Η διαφορά μεταξύ προσφύγων και μεταναστών είναι ότι οι πρόσφυγες χρειάζονται διεθνή προστασία, επειδή κινδυνεύει η ζωή τους ή βασικά ανθρώπινά τους δικαιώματα στη χώρα καταγωγής τους, ενώ οι μετανάστες δεν κινδυνεύουν στη χώρα καταγωγής τους, αλλά αποφασίζουν οι ίδιοι να φύγουν από τη χώρα καταγωγής τους για οικονομικούς ή άλλους λόγους. Η Ύπατη Αρμοστεία έχει την αποστολή να προστατευτούν οι πρόσφυγες στις χώρες που αναζητούν άσυλο. Ο κύριος ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας όσον αφορά στη διεθνή προστασία των προσφύγων είναι να εξασφαλίσει ότι τα κράτη είναι ενημερωμένα για τις υποχρεώσεις τους και είναι πρόθυμα να τις εκπληρώσουν, προκειμένου να προστατεύσουν τους πρόσφυγες και τα πρόσωπα που ζητούν άσυλο. Πρωτίστως, η Ύπατη Αρμοστεία διασφαλίζει ότι δεν θα επιστραφούν οι πρόσφυγες σε χώρες όπου διακινδυνεύουν από δίωξη. Διεθνής προστασία δεν σημαίνει μόνο σωματική ασφάλεια, έτσι η Ύπατη Αρμοστεία συνηγορεί ως προς το σεβασμό άλλων βασικών δικαιώματα των προσφύγων.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΓΝΩΣΕΩΝ

Οι μαθητές καλούνται να πουν τι νομίζουν ότι σημαίνει ο όρος «άσυλο». Στη συνέχεια διανέμετε στους μαθητές το ακόλουθο κείμενο:

Οι αιτίες που οδηγούν τους ανθρώπους στην εξορία είναι πολλές, και δεν περιορίζονται μόνο στον πόλεμο και τις συγκρούσεις. Άσυλο σημαίνει ότι η χώρα στην οποία καταφεύγουν πρόσφυγες επιτρέπει την πρόσβαση των ανθρώπων αυτών στη χώρα και τους παρέχει προστασία.

- Να συζητηθεί η σημασία του ασύλου στην τάξη. Το δικαίωμα για άσυλο διασφαλίζεται από το άρθρο 14 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Διαβάζεται στην τάξη και διεξάγεται συζήτηση. Η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα βρίσκεται στο τέλος αυτού του οδηγού.
- Η τάξη διαβάζει το άρθρο για την ιστορία του ασύλου στο Δίκτυο Δεδομένων και γίνεται σχετική συζήτηση.
- Να εξηγηθεί ο όρος «Αιτών άσυλο» στην τάξη – είναι το άτομο που περνά διεθνή σύνορα και αναζητά άσυλο σε άλλη χώρα. Κάθε αιτών άσυλο δεν πρέπει να επιστρέφεται πίσω στη χώρα καταγωγής τους κι έχει το δικαίωμα να παραμείνει στη χώρα όπου υπέβαλε αίτηση μέχρι να εξετασθεί η αίτησή του. Δεν είναι όλοι οι αιτούντες άσυλο πρόσφυγες, αλλά όλοι οι πρόσφυγες πέρασαν από το στάδιο του αιτούντος άσυλο.

Η συλλογή πληροφοριών και η σύνταξη εκθέσεων για επιθέσεις και παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε διάφορες χώρες έχει μεγάλη σημασία τόσο για την παροχή προστασίας στους πρόσφυγες όσο και στον αγώνα για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ένα μεγάλο τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας, για παράδειγμα, ασχολείται με τη συλλογή πληροφοριών για διάφορες χώρες. Τέτοιες οργανώσεις χρησιμοποιούν πολλούς τρόπους και πηγές για να παρακολουθούν τα γεγονότα σε συγκεκριμένες χώρες.

Η τάξη χωρίζεται σε ομάδες και κάθε ομάδα κάνει έρευνα στο διαδίκτυο για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε κάποιες χώρες. Η Διεθνής Αμνηστία και η «Human Rights Watch» είναι οργανώσεις που κατέχουν τέτοιες πληροφορίες. Μια βάση δεδομένων με εκθέσεις διάφορων οργανώσεων υπάρχει στην ιστοσελίδα www.ecoi.net (στα Αγγλικά). Οι μαθητές καλούνται να ψάξουν διάφορες πηγές και όχι μόνο μία, καθώς αυτό διασφαλίζει την εγκυρότητα των πληροφοριών. Πληροφορίες για χώρες καταγωγής μπορούν να βρουν και στην ιστοσελίδα της Ύπατης Αρμοστείας, www.unhcr.org. Στη συνέχεια, οι ομάδες παρουσιάζουν τα αποτελέσματα και τις εμπειρίες τους και συζητούν πόσο σημαντικό είναι να χρησιμοποιούνται διάφορες ανεξάρτητες και αξιόπιστες πηγές για να φτάσει κανείς σε έγκυρα δεδομένα.

Στόχος της άσκησης: Να δημιουργηθούν γνώσεις για την σημασία του ασύλου και για τους δικαιούχους.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Τα Ηνωμένα Έθνη καθορίζουν ως πρόσφυγα το άτομο που βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του ή του τόπου κατοικίας του, έχει δικαιολογημένο φόβο δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω πολιτικών πεποιθήσεων και εξαιτίας αυτού του φόβου δίωξης αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να απολαμβάνει την προστασία αυτής της χώρας ή την επιστροφή σ' αυτήν.

Το έργο της Ύπατης Αρμοστείας περιλαμβάνει συχνά και την παροχή προστασίας και βοήθειας σε άτομα που έχουν φύγει λόγω συνδυασμού αιτιών δίωξης, όπως λόγω ένοπλων συγκρούσεων και παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μερικές φορές η Ύπατη Αρμοστεία παρέχει βοήθεια και σε εκτοπισμένους πληθυσμούς.

Τι είναι δίωξη; Για να αναγνωρισθεί κάποιος ως πρόσφυγας, πρέπει οι αρχές ασύλου μιας χώρας να αποφασίσουν αν κάποιος αιτών άσυλο έχει δικαιολογημένο φόβο δίωξης. Πως καθορίζεται όμως ο «δικαιολογημένος φόβος δίωξης» ;

Καλούνται οι μαθητές (ανά δύο) να σκεφτούν και να γράψουν τι κατά τη γνώμη τους σημαίνει ο όρος «δίωξη».

Όταν τελειώσουν όλοι οι μαθητές, γίνεται σύγκριση των απαντήσεων και των ερμηνειών που έχουν καταγράψει οι ομάδες των μαθητών. Παραδείγματα δίωξης αναφέρονται πιο κάτω:

- Φοβάμαι να φυλακιστώ λόγω των πολιτικών απόψεων μου. Στην χώρα μου διεξάγονται βασανιστήρια.
- Είναι παράνομο να μιλώ την γλώσσα μου δημοσίως ή να δίνω στο παιδί μου όνομα στη δική μου γλώσσα.
- Ο αδερφός μου είναι στην φυλακή αφού έχει απόψεις που δεν εγκρίνονται από την κυβέρνησή μου.
- Δεν μπορώ να κάνω καλύτερη δουλειά, επειδή στην ταυτότητα λέει ότι είμαι μέλος μιας συγκεκριμένης θρησκευτικής ομάδας.
- Οι γονείς μου θέλουν να με αναγκάσουν να παντρευτώ έναν άτομο που δεν θέλω να παντρευτώ.
- Δεν μπορώ να ασκώ την θρησκεία μου. Είναι παράνομο.
- Είναι υποχρεωτικό να υπηρετήσω στο στρατό. Δεν θέλω να υπηρετήσω στο στρατό. Πιστεύω ότι είναι λάθος να πολεμά κανείς με όπλα.
- Υποφέρω από εξευτελιστική και ταπεινωτική μεταχείριση αφού είμαι μέλος μιας συγκεκριμένης εθνικής ομάδας. Η αστυνομία δεν μπορεί να με προστατέψει, αφού δεν διεξάγονται έρευνες για τέτοιες καταγγελίες. Φοβάμαι μήπως υποστώ το ίδιο μαρτύριο ξανά.
- Θέλω να φύγω από την χώρα μου, αλλά η έξοδος είναι παράνομη.
- Φοβάμαι. Είμαι μέλος σε συνδικαλιστική οργάνωση και άλλοι ακτιβιστές της οργάνωσης εξαφανίστηκαν και μετά βρέθηκαν δολοφονημένοι.
- Η κόρη μου είναι σοβαρά άρρωστη και δεν έχουμε λεφτά για την εγχείρηση της καρδιάς της που είναι επείγουσα. Τώρα αναζητάμε άσυλο σε άλλη χώρα.
- Ήμουν για οχτώ χρόνια στην φυλακή επειδή άσκησα κριτική στη κυβέρνηση σε δημόσια συνέλευση. Τώρα φοβάμαι μήπως με φυλακίσουν ξανά.
- Το πολιτικό κόμμα στο οποίο ανήκω έχει κηρυχθεί παράνομο.

Για ενίσχυση της συζήτησης μπορούν οι μαθητές να διαβάζουν το άρθρο «Ποιος είναι πρόσφυγας» στο Δίκτυο Δεδομένων για την προστασία των προσφύγων.

Στόχος της άσκησης: Κατανόηση του όρου δίωξη, βασική προϋπόθεση για να δοθεί προστασία σε ανθρώπους που ζητούν άσυλο.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Οι μαθητές βρίσκουν όρους ή λέξεις που έχουν σχέση με τη «φυγή» και προσπαθούν ανά ομάδες να τις απεικονίσουν με το σώμα τους. Κάθε ομάδα μπορεί να αποφασίσει για να απεικονίσει ένα όρο, π.χ. «φυγή», «σύνορα», «φόβο», «κινηγημένος», «τρόμος», «απώλεια», «απόρριψη» ή «ευπρόσδεκτος» κλπ. Στις ομάδες οι μαθητές πρώτα συζητούν και μετά απεικονίζουν με το σώμα τους, τις κινήσεις τους και τις εκφράσεις τους την δική τους ερμηνεία του όρου. Κάθε ομάδα παρουσιάζει την ερμηνεία στους υπόλοιπους οι οποίοι θα πρέπει:

- Να αποδώσουν ελεύθερα στο γραπτό λόγο (με λέξεις ή μικρές προτάσεις) τι βλέπουν
- Οι μαθητές της κάθε ομάδας μπορούν να πουν πως θα απεικόνιζαν οι ίδιοι το συγκεκριμένο όρο.

Στόχος της άσκησης: Δημιουργία βαθύτερης γνώσης για το φόβο και την ανασφάλεια που νιώθει ο πρόσφυγας κατά τη διάρκεια της φυγής.

Το παιχνίδι διεξάγεται την πρώτη μέρα στο σχολείο του πρωταγωνιστή ή της πρωταγωνίστριας. Δεν ξέρει τη γλώσσα και δεν καταλαβαίνει τι θέλουν όλοι οι άλλοι. Οι μαθητές καλούνται να μπουν στη θέση ενός πρόσφυγα, να σκεφτούν και να νιώσουν πως αισθάνεται ένας πρόσφυγας που μπαίνει σε μία καινούργια τάξη και που δεν ξέρει τη γλώσσα. Καλούνται στη συνέχεια να σκεφτούν τρόπους με τους οποίους ο μαθητής πρόσφυγας μπορεί να νιώσει ευπρόσδεκτος.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

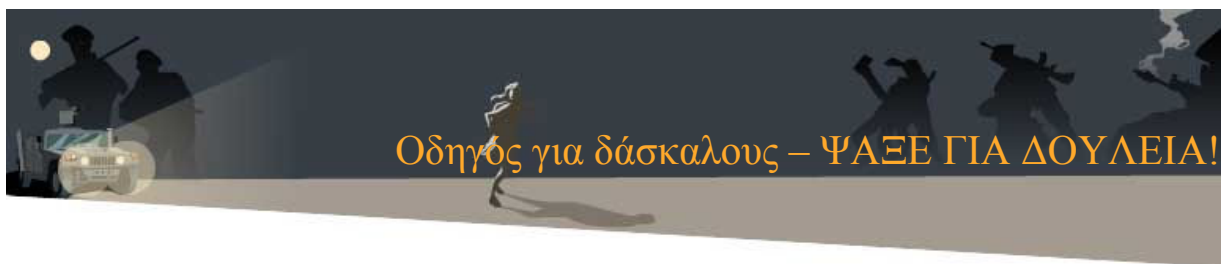
Ποια βιώματα και ποιες εμπειρίες φέρνουν μαζί τους οι πρόσφυγες και πως αυτό επηρεάζει την καθημερινότητά τους στην καινούργια χώρα; Οι μαθητές θα διαβάσουν τις συνεντεύξεις με πρόσφυγες στο Δίκτυο Δεδομένων και ύστερα θα χωριστούν σε μικρές ομάδες. Οι μαθητές θα κληθούν να μπουν στη θέση ενός πρόσφυγα, ο οποίος πρόσφατα έφθασε στη χώρα.

Οι ομάδες στην συνέχεια καταρτίζουν μία λίστα με το τι θα χρειαστούν στη καινούργια χώρα:

- Αρχικά
- Ύστερα από έξι μήνες

Αυτή η λίστα μπορεί να αποτελέσει το σημείο έναρξης μίας συζήτησης στην τάξη για τις ιδιαίτερες ανάγκες των προσφύγων.

Στόχος της άσκησης: Οι μαθητές να βιώσουν τι χρειάζονται οι πρόσφυγες αμέσως μόλις φτάσουν στην χώρα ασύλου αλλά και στο στάδιο που οι άμεσές τους ανάγκες έχουν ήδη καλυφθεί.

Οδηγός για δάσκαλους – ΨΑΞΕ ΓΙΑ ΔΟΥΛΕΙΑ!

Το παιχνίδι απεικονίζει την κατάσταση που ο πρωταγωνιστής/η πρωταγωνίστρια ψάχνει για την πρώτη του/της δουλειά. Ο μαθητής έχει την δυνατότητα να μπει στη θέση του πρόσφυγα, ο οποίος παλεύει να βρει εργασία στην καινούργια χώρα. Με την εξεύρεση εργασίας ο πρόσφυγας μπορεί να γίνει αυτόκλητος.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΓΝΩΣΕΩΝ

Οι μαθητές διαβάζουν τα άρθρα στο Δίκτυο Δεδομένων για αναζήτηση εργασίας, για διακρίσεις και τις συνεντεύξεις με πρόσφυγες. Στην συνέχεια, η τάξη ετοιμάζει ένα φυλλάδιο ενημέρωσης για αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες που αναζητούν εργασία. Σε αυτό το φυλλάδιο οι μαθητές παρέχουν πληροφορίες για θέματα όπως το δικαίωμα για δουλειά, νομοθεσία κατά των διακρίσεων, η ντόπια αγορά εργασίας, αίτηση για δουλειά και η επεξεργασία βιογραφικού σημειώματος, και σημαντικές συμβουλές αν τους καλέσουν για συνέντευξη για δουλειά.

Οι μαθητές επίσης θα πρέπει να συναντηθούν με κάποιο άτομο που έχει σχέση με πρόσφυγες ή με μετανάστες (από μη-κυβερνητική οργάνωση, από το υπουργείο εσωτερικών ή εργασίας) ή με τους ίδιους τους πρόσφυγες ή τους μετανάστες. Θα πρέπει να προετοιμάσουν τις ερωτήσεις που θα κάνουν στην καθορισμένη συνάντηση.

Στόχος της άσκησης: Κατανόηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες στην προσπάθειά τους να βρουν εργασία, και τους πιθανούς λόγους για αυτό: δυσκολίες με την γλώσσα, εκπαίδευση η οποία δεν έχει ζήτηση στην καινούργια χώρα, ψηλό ποσοστό ανεργίας, ξένο όνομα/ξενοφοβία, κλπ.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Οι μαθητές γράφουν πέντε προκαταλήψεις που οι πρόσφυγες μπορεί να αντιμετωπίσουν σε συνεντεύξεις για δουλειά. Όλοι οι μαθητές γράφουν τις προκαταλήψεις «τους» στο πίνακα και στη συνέχεια να συζητηθεί τι μπορεί να γίνει κατά των προκαταλήψεων αυτών.

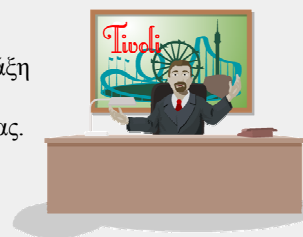
Στόχος της άσκησης: Κατανόηση ότι οι πρόσφυγες που αναζητούν δουλειά μπορεί να αντιμετωπίζουν προκαταλήψεις.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Οι μαθητές συζητούν τι μπορεί να κάνει ένας πρόσφυγας για να αντιμετωπίσει τις προκαταλήψεις και να βρει μια θέση εργασίας. Μπορεί να συζητηθεί επίσης στην τάξη πως ο κάθε ένας από μας μπορεί να βοηθήσει προκειμένου να ξεπεραστούν οι προκαταλήψεις και να έχουν οι πρόσφυγες καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Στόχος της άσκησης: Κατανόηση των εμποδίων που δυνατόν να αντιμετωπίζουν πρόσφυγες και μετανάστες για να βρουν θέση εργασίας.

Οδηγός για δάσκαλους – ΩΡΑ ΓΙΑ ΨΩΝΙΑ!

Σε αυτό το παιχνίδι ο πρωταγωνιστής/ η πρωταγωνίστρια αντιμετωπίζει μια σειρά από προκαταλήψεις, και προσπαθεί να καταλάβει τις αιτίες/λόγους ύπαρξης των προκαταλήψεων αυτών. Προκαταλήψεις, φόβος και γενικότερα μία εχθρική στάση εναντίον των αλλοδαπών και προσφύγων έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη. Σε μερικές χώρες ακόμα και πολιτικά κόμματα εκφράζουν ξενοφοβικές/ρατσιστικές θέσεις.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Η τάξη χωρίζεται σε μικρές ομάδες και η κάθε μία συζητά αν ανήκει στις ακολουθίες κατηγορίες: «Έχω προκαταλήψεις», «έχω λίγες προκαταλήψεις», «έχω πολλές προκαταλήψεις», ή «δεν έχω προκαταλήψεις». Κάθε ομάδα θα γράψει πέντε προκαταλήψεις που υπάρχουν στην ομάδα. Μετά θα ανταλλάξουν τη λίστα τους με αυτή μιας άλλης ομάδας.

Η ομάδα συζητά την καινούργια λίστα με τις καινούργιες προκαταλήψεις, αν υπάρχουν, και σκέφτονται τους λόγους για τους οποίους έχουν αυτές τις προκαταλήψεις. Η κάθε ομάδα παρουσιάζει τα συμπεράσματά της και ακολουθεί συζήτηση στην τάξη.

Στόχος της άσκησης: Κατανόηση για την δημιουργία προκαταλήψεων, αρνητικών στάσεων ή αντιλήψεων για ανθρώπους ή ομάδες ανθρώπων, που δεν ξέρουμε πολλά για αυτούς.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΓΝΩΣΕΩΝ

Οι μαθητές διαβάζουν άρθρα στο Δίκτυο Δεδομένων για προκαταλήψεις και ρατσισμό και για μια εβδομάδα παρακολουθούν τον ημερήσιο τύπο και μαζεύουν άρθρα σχετικά με τα θέματα αυτά. Μπορούν να παρακολουθήσουν και τον ξένο τύπο (Ελλάδα, Αγγλία κλπ). Θα φωτοτυπήσουν στη συνέχεια όλα τα σχετικά άρθρα και θα σημειώσουν, ανά ζευγάρια, όλα τα δεδομένα που υπάρχουν με ένα χρώμα. Στην συνέχεια θα εντοπίσουν και θα σημειώσουν με άλλο χρώμα όλες τις λέξεις που εκφράζουν συναισθήματα ή προκαταλήψεις.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Θα συζητηθεί στην τάξη το άρθρο 30 της Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων:

«Καμία διάταξη της παρούσας Διακήρυξης δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι παρέχει σε ένα κράτος, σε μια ομάδα ή σε ένα άτομο οποιοδήποτε δικαίωμα να επιδίεται σε ενέργειες ή να εκτελεί πράξεις που αποβλέπουν στην άρνηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που εξαγγέλλονται σε αυτήν.»

Το τελευταίο άρθρο της Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μιλά για την ευθύνη όλων να σεβαστούν τις ελευθερίες και τα δικαιώματα όλων. Καμία εξουσία, κοινότητα, σχολείο ή άτομο δεν μπορεί να ασχολείται με δραστηριότητες που εμποδίζουν άλλους ανθρώπους να ασκούν τα δικαιώματά τους και να απολαμβάνουν τις ελευθερίες τους. Η έκφραση απόψεων δεν απαγορεύεται (ελευθερία συνείδησης και σκέψης), αλλά όταν οι απόψεις παραβιάζουν τα δικαιώματα άλλων ανθρώπων τότε θα πρέπει να απαγορεύονται. Για παράδειγμα, οι απόψεις ρατσιστικού περιεχομένου οι οποίες ενδεχομένως να ενισχύσουν ξενοφοβικά αισθήματα απαγορεύονται αφού παραβιάζουν την ίδια την αξιοπρέπεια του ανθρώπου.

Ελευθερία δεν σημαίνει να απειλούνται και να πληγώνονται/προσβάλλονται άλλοι. Να συζητηθεί στην τάξη, με παραδείγματα, πώς κάποιες φορές η απόλυτη ελευθερία έκφρασης της γνώμης μπορεί να πληγώσει ή να προσβάλει άλλους ανθρώπους.

Μπορούν να συζητηθούν καταστάσεις στην τάξη που έχουν βιώσει οι μαθητές και όπου οι ίδιοι ή άλλοι έχουν περάσει τα όρια τους. Να συζητηθούν και όροι όπως σεβασμός και πρόληψη. Μπορεί να ζητηθεί από τους μαθητές να ψάξουν πληροφορίες για τη νομοθεσία στην Κύπρο σχετικά με αδικήματα φυλετικών διακρίσεων και το αδίκημα της υποκίνησης μίσους εναντίον συγκεκριμένης ομάδας πληθυσμού.

Στόχος της άσκησης: Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές πως δημιουργούνται οι προκαταλήψεις και πως μπορούν οι ίδιοι να τις πολεμήσουν.

Σε αυτό το παιχνίδι ο παίχτης βλέπει πως ο πολιτισμός της Κύπρου συνδέεται με τον πολιτισμό άλλων χωρών. Το εμπόριο, η μετανάστευση και τα ταξίδια παίζουν – μεταξύ άλλων – σημαντικό ρόλο στη διάδοση συνθηθειών και αγαθών μεταξύ χωρών και πολιτισμών.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

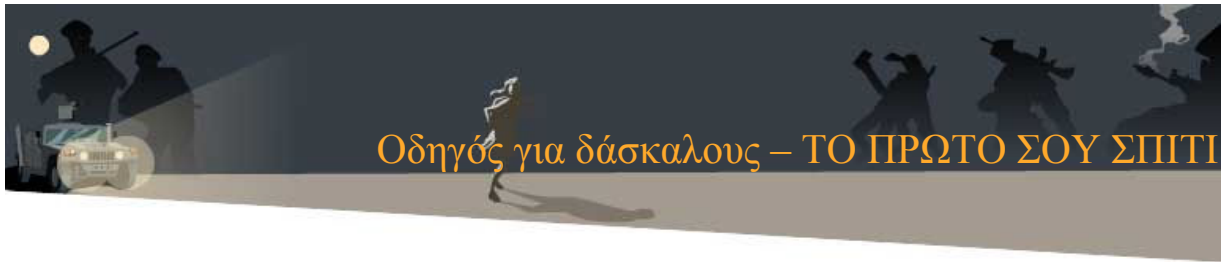
Οι μαθητές θα κάνουν μια λίστα με τρία πράγματα που νομίζουν ότι είναι τοπικής προέλευσης. Να συζητηθεί μετά στην τάξη από που προέρχονται πραγματικά αυτά τα αντικείμενα/συνήθειες. Μπορούν επίσης να διαβάσουν για την προέλευση αντικειμένων στο Δίκτυο Δεδομένων. Μπορεί να γίνει συζήτηση στην τάξη για τους τρόπους με τους οποίους η μετανάστευση προσφύγων και εργατών τον 20ο. αιώνα επηρέασε ορισμένες συνήθειες, όπως το φαγητό, έθιμα και παραδόσεις και πως οι παραδόσεις και συνήθειες αλλοδαπών μπορούν να έχουν αλλάξει στην καινούργια χώρα.

Στόχος της άσκησης: Κατανόηση ότι με την αλληλοεπίδραση διαφόρων πολιτισμών και με τις καινούργιες συνήθειες σε μια κοινωνία εμπλουτίζεται η καθημερινότητα.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Τι εμπειρίες έχουν μέλη της οικογένειας των ίδιων των μαθητών; Οι μαθητές θα πρέπει να σχηματίσουν το δικό τους γενεαλογικό δέντρο. Θα πρέπει να ρωτήσουν τους γονείς, τους παππούδες και γιαγιάδες τους για να μάθουν αν είχαν εμπειρίες ως μετανάστες ή ως πρόσφυγες. Από ποια χωριά, περιοχές ή χώρες είναι η οικογένεια; Πήγαν σε άλλο μέρος για να βρουν προστασία σε άλλη χώρα; Υπήρχε κάποιος στην οικογένεια που μετανάστευσε από την χώρα στην αρχή του 20. αιώνα; Οι μαθητές μετά θα πρέπει να πουν σύντομα την ιστορία της οικογένειας τους. Μαζί θα πρέπει να κάνουν μια λίστα με τις χώρες, θρησκείες, λαούς κλπ. που υπάρχουν στα γενεαλογικά δέντρα των μαθητών. Μια άλλη επιλογή είναι, αν υπάρχουν πολλές υπηκοότητες στην τάξη, να κρεμαστεί ένας χάρτης του κόσμου στην τάξη. Εκεί μπορούν όλοι οι μαθητές να σημειώσουν τη χώρα καταγωγής τους (ή των γονέων τους) με μια βελόνα. Με κλωστή θα συνδέσουν όλες τις βελόνες.

Στόχος της άσκησης: Οι μαθητές να μάθουν περισσότερα για την καταγωγή τους και αυτή των συμμαθητών τους και με αυτό θα ευαισθητοποιηθούν σε θέματα μετανάστευσης, φυγής και ποικιλομορφίας στην κοινωνία.

Σε αυτό το παιχνίδι ο πρωταγωνιστής ή η πρωταγωνίστρια συναντά τους καινούργιους γείτονες και μαθαίνει για την αντίληψη κοινωνικών ρόλων. Οι συμπεριφορά μεταξύ γειτόνων και συναδέλφων σε διάφορους πολιτισμούς μπορεί να είναι διαφορετική. Μπορεί με την αλληλεπίδραση διαφορετικών πολιτισμών να προκύπτουν ερωτήσεις τις οποίες θα πρέπει να απαντούμε προκειμένου να επιτύχουμε την αμφίπλευρη κατανόηση.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΕΜΠΙΑΙΔΩΣΗ ΓΝΩΣΕΩΝ

Οι μαθητές διαβάζουν τα κείμενα σε διάφορα κεφάλαια του Δικτύου Δεδομένων για τη ζωή των προσφύγων στη χώρα ασύλου το πρώτο διάστημα μετά την άφιξή τους και την ανάγκη για βοήθεια προκειμένου να ενταχθούν στην κοινωνία.

Στόχος της άσκησης: Να αποκτήσουν οι μαθητές περισσότερες γνώσεις για της προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ένας πρόσφυγας προκειμένου να αποκτήσει το πρώτο του σπίτι.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Οι μαθητές συσκέπτονται ανά ζευγάρια, τον προϋπολογισμό για να στήσει ο πρόσφυγας το πρώτο του σπίτι: έξοδα επίπλωσης, εξοπλισμό κουζίνας, τηλέφωνο, ασφαλίσεις, κλπ.

Οι μαθητές καλούνται να βιώσουν τη διαφορά μεταξύ προσφύγων και των ιδίων, αφού οι πρώτοι δεν έχουν τίποτα και θα πρέπει να ξεκινήσουν από την αρχή, ενώ οι μαθητές μπορεί να στηρίζονται στους γονείς τους, ή ορισμένοι να έχουν αποταμιεύσεις τις οποίες θα χρησιμοποιήσουν μελλοντικά για την αγορά του σπιτιού τους.

Στόχος της άσκησης: Κατανόηση των άμεσων αναγκών των προσφύγων.

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Η τάξη χωρίζεται σε ομάδες τριών μαθητών για να συζητήσουν θέματα όπως, άφιξη σε καινούργια χώρα, εκμάθηση μιας καινούργιας γλώσσας, ζωή χωρίς οικογένεια και χωρίς φίλους και τη δημιουργία μιας καινούργιας ζωής. Οι μαθητές μπαίνουν στη θέση ενός πρόσφυγα και καλούνται να γράψουν ένα γράμμα σε ένα φίλο τους, ο οποίος βρίσκεται στη χώρα καταγωγής τους όπου θα διηγούνται τη σημερινή τους ζωή. Ακολουθεί συζήτηση στην τάξη, αναφορικά με το τι μπορεί να κάνει ο καθένας ως γείτονας, συνάδερφος, ή συμμαθητής, για να νιώσουν πιο ευπρόσδεκτοι οι πρόσφυγες.

Στόχος της άσκησης: Να βιώσουν οι μαθητές τις δυσκολίες και την απομόνωση που πιθανότατα να αντιμετωπίζει κάποιος πρόσφυγας ο οποίος θα πρέπει να ξαναδημιουργηθεί.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Οι μαθητές δημιουργούν ένα δημογραφικό χάρτη της περιοχής τους και αναφέρουν τις περιοχές στις οποίες μένουν μετανάστες, πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και άλλες ομάδες του πληθυσμού. Γιατί οι πρόσφυγες μένουν σε συγκεκριμένες περιοχές; Να συζητηθεί με τους μαθητές πού θα ήθελαν να μείνουν. Να συζητηθεί γιατί μένουμε σε άλλες περιοχές από αυτές που μένουν οι μετανάστες και άλλες ομάδες.

Τέλος η τάξη θα πρέπει να ετοιμάσει ένα πρόγραμμα δράσης που θα περιέχει μέτρα για την καλύτερη ένταξη μη προνομιούχων ομάδων που ζουν στην περιοχή τους καθώς επίσης μέτρα για την ενίσχυση του συναισθήματος ομαδικότητας μεταξύ των κατοίκων συγκεκριμένων περιοχών.

Στόχος της άσκησης: Οι μαθητές να σκεφτούν τι μέτρα μπορούν να ληφθούν για την καλύτερη ένταξη κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.